

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott gármond sör 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein és Vogler (Nener Markt 11).
Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9. sz.).

Nyitlertéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap
nyolczadik negyedévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Okt. — decz.	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

Az előfizetés pénznek, legcélszerűbben posztai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

A katolikus autonomiáról.

(Ajánlva a „K. Közöny”-nek.)

II.

(B. K.) Ha más különbség nem is volna, az egyedül fűvezítő kath. egyház és a protestáns egyház közt, már magában a sajátos állás, melyet a historiai múlt után hazánkban a kath. egyház elfoglal, más mértékét tenné szükségessé a vele szembe követendő eljárásnak is.

A kath. egyház ugyanis születésére nézve majdnem ikertestvér valódi és rendezett állami lételünkkel; állam és egyház a legszorosabb viszonyba léptek, sőt hosszú századokon keresztül sokszor össze is zavartattak. Az egyház részt vett az állam kormányában és az állam amazában; e barátságos benső viszony eredménye, az állami vallás közegének roppant mérvű javadalmazása lett s míg a többi hitfelekezetek, különösen Magyarországon, önerejükön összeszerzett, öngyűjtötte javak felett rendelkeznek, a katolikusok egy része az auto-

nomiai szervezettel oly közegtől nyert kincses javadalmakat akar tisztán magának mondani, melylyel sok századon át azonos volt s melylyel legkisebb alkudozásba sem kíván bocsátkozni az elválás részletei felett.

Hogy világosabban szóljunk, az új autonómiai törvényjavaslat 4. paragraphusa így szól: „A katolikus egyházi javadalmak birtokában, illetőleg kezelésük alatt levő összes javak a vallási, tanulmányi s egyéb katolikus alapok, a magyarországi kath. egyház tulajdonát képezik.

Az egyházi javadalmak, ezen javadalmaknak hitbizományyszerű hasznélvezetében és birtokában, a jelen szervezetben megállapított korlátozások mellett megmaradnak, az államkormány kezei közt levő katolikus vallási tanulmányi s egyéb alapok azonban további kezelés végett az önkormányzat által céljok szerinti rendelkezésre átvételnek.”

A már említett eddigi szoros összeköttetés miatt az állam és egyház között, sok oly javadalma adott az állam az egyházi közegeknek, melyet közös együttlétük majdnem azonoságuk folytán fele vagy egész részben az állam magának mondhat, s maig is kezel. Az országgyűlés tudvalevőleg egy bizottságot küldött ki e vallási és tanulmányi alapok állami vagy egyházi természetének megvizsgálására, hogy a kettőt különválaszthassa.

A kath. congressus, ha ultra szelleme engedte volna, az állam határozatai és jogai iránti tiszteletből törvényeiben annak adott volna kifejezést, miszerint, ha mindjárt nem is veti magát javainak meghatározása ügyében egészen az arra illetékes országgyűlés alá, de kész a kölcsönös alkudozásra e javak természetét felett. Mit tett azonban a congressus? Azt, hogy elhatározta, miszerint az összes érsekek, püspökök, apátok, prepostok, káptalanok, plébánosok, egyházak, templomok és az állam kezében levő tanulmányi és más természetű alapok és javadalmak a kath. congressus kezébe mennek át; és mindezt határozza úgy, mintha semmitsem tudna róla, hogy az országgyűlésnek is van mondani valója ez ügyről. Kérdés, tehát igaz-e, hogy az állam kezelése alatt levő egyházi nyven illetett alapokban az országnak is van része? Hogy valóban van, köztudomású dolog, az országgyűlés sem küldött volna ki bizottságot ez ügyben, ha nem

volna. Így tehát a kath. egyház egy része az autonomia egyik pontjával nem szándékszik egyebet tenni, mint elvenni, mi nem az övé.

És itt a „K. K.” fejére idézhetnők cikkeiben ránk szőrt ama nevelés, de pizskos vádakat, miszerint a katolikusok javaira áhi-tozunk. Teljen kedve a „K. K.”-nek az ily multságban, mi azonban csak haladunk a tovább is pusztá érvelés fonálán.

Van az autonómiai szervezettidézett pontjának egy más sajátága is. E pont szerint ugyan is egy olyan testület venné kezébe mindazon javadalmakat, mik külön az egyes püspököknek és templomoknak stb. adományoztattak, a mely testület eddig nem létezett és a melynek tehát nem is adatathattak.

Egy szigorú kormányzati gépezettel ellátott, az ország 8 milliónyi lakosságára kiterjedő, új hatalom magának vallja, mi eddig soha sem volt kezében.

Ez ellen azonban nincs kifogásunk, legyen az összes katolikus egyházé, mi a püspökségké vagy a templomké stb. volt, csak hogy a birtokátvételt ne pusztán önhatározatából tegye; kérje ki az országgyűlés beleegyezését a végre, hogy mint egész új testület először legalább tulajdoni joggal ruháztassék fel.

A congressus hitbizottmányának nevezi el az egyes egyházi közegeknek adományozott javadalmakat, hogy a tulajdon átszállást megkönyvitse. Melyik adományozási levélben találhatni azonban fel a fidei commissum elnevezést, ki volt az, ki valamely templomnak például azért adott valamit, hogy adománya majd másra szálljon át. A congressus nem sokat adott a tényekre, hanem úgy alakította azokat, mint czélja kívánta.

Ily pontokban üt el az autonomia más felekezetek önkormányzatától és ezekért veszélyes, újra hangsúlyozzuk, nem a mi, hanem más okosabb katolikus emberek, különösen Ghiczy Kálmánnak Deák Ferenczről is helyeselt nézetei szerint.

A középtanodai értekezlet utolsó ülése szombaton este a miniszter által kitűzött kérdéseknek a két utolsója (9 és 10) került vita alá, melyek elsője az érettségi vizsgákra, másika az állam fölügye-

letére vonatkozik a nem állami tanodákkal szemben.

A vitatkozásban tüzetesebb részt vettek Lutter, Molnár, Kleinman, Mészáros, Heinrich, Vámosy és Szathmáry.

Az érettségi vizsgát mindannyian főn kívánják tartani, de állami ellenőrzés mellett, az eddigi gyermekes módon az emlékeztet, hanem a tanulandó általános tájékozottságára fektetve; két írásbeli földattal, melyek egyike a történelem-literaturai, másika a természetudományi körből merítették. Némelyek a vizsgát az illető tanoda falain belül, mások azon kívül független bizottságok által kívánják eszközölni.

Az utolsó pontra nézve az értekezlet többsége megnyugodott Molnár Aladár szövegezésében, ki az 1790. 26. tvczikkre hivatkozva, melyben az állam az „ordo studiorum” szabályozási jogát a felekezetekkel szemben is fenntartja, — a törvényhozás által megszabandónak véli: a tanfolyamok időtartamát, a tanérok létszámát és qualificatioját, a tanárok fizetésének s a tárgyaknak és felszerelési eszközöknek minimumát.

Fenttartatni kívánja továbbá a kormány közegének iskoláztatási jogát s folytonos érintkezését, de nem szabályrendeletek által. Köteleztetni kívánja a közép tanodákat statisztikai adatok pontos kiszolgáltatására. A törvény föltételeit teljesíteni nem képes tanodákat, a kormány által segélyező és a segély arányában biztosítanak annak befolyását.

E pontozatokat csekély eltéréssel az értekezlet magáévá tette, Kleinmann tovább kívánt menni s a kormány hatáskörét a módszerre is ki akarta terjesztetni, de ez nem talált viszhangra.

Szathmáry az állampénztár szegénységére utasít s ott, hol az intézetek jellegüket fenn akarják tartani, de rögtön pénzt nem tudnak teremteni, a kormány által közvetítendő, az illetők által törlesztendő kölcsönt vagy egy népnevelési bank fölállítását teszi indítványba.

Még a magánjellegű intézetekről volt szó, melyeknél az értekezlet csak tanképes erők alkalmazását véli megengedhetőnek. Ezek után kormányengedélyért kell folyamodniok a kormányfelügyelet alatt állniok.

A miniszter megköszönve a tagok buzgóságát és szakavatott közreműködését, az értekezletet ezután berekeszti.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Shakspere-tanulmányok.

Egressy Ákostól.

„Opinionum commenta delect diis,
natura juditiae confirmat.”

Erfreut euch der lebendig schöne!
Das Werdende, das ewig wirkt und lebt,
Umfasst euch mit der Liebe holden schranken,
Und was in schwankender Erscheinung schwebt,
Befestigt mit dauernden Gedanken
Goethe.

A mig művészet él, s annak czélja a természet törvényeiben rejlő igazság feltüntetése, s az életnek aesthetikailag hű képmásolása, s mig a színpad mindezeknek foglalatját, tiszta tükröt mutatja: addig Shakspere a színművészetnek nélkülözhetetlen iskolája, létfeltétele.

Shakspere költészete az emberi kifejezés legtekélyesebb formáiban tündöklő örökigazság, melyet egy mindenható szellem világgraszáló ereje véd; — s midőn az öserő alkotásainak hű másolata felett összehasonlító képességünk az igaz, jó és szép találgatásán tévelyeg: szívünket és lelkünket mindinkább egy összehangzó sejtlemmel tölti be az iránt, hogy isteni!...

„Shakspere szeméi előtt a természet minden képei jelen voltak!” mondja Dryden, s e főséges modellek taunisztikák remek festményeinek isteni származását, örökkévalóságát.

„Wär’ nicht das Auge sonnenhaft:

Die Sonne könt’ es nie erblicken;

Läg’ nicht in uns Gottes eig’ne kraft:

Wie könt’ uns Göttliches entzücken?!

bizonyítja Goethe, — s e magasztos viszony és benső rokonság leghűbb törvényesítője, mondhatni; meg-

alapítója Shakspere! Az emberiség egyrésze megdöbbenve áll festményei előtt ámulatában, a más része buvárkodási vágygal rajongja körül, s a színész mintegy óriási delej ellenállhatlan vonzerején csüggyve, a művészet metamorphosisain át tükrözi azok eredetiségét, életvalóságát, s így szükségképen alkatrésztől lesz; mert ihletése által saját visszaható erejéhez képest át azoknak s zint, fényt, életet! Ily erő nélkül azok varázskörében elenyésznek, mint mécsvilág a nap fényében.

Azon közérdekeltséghez hajlván járulni, mely Shakspere művei iránt hazánkban is mindinkább növekszik: alkalomszerűen vélem, hogy ezideig magyar színre hozott műveiről szerzett tapasztalataim azon előadók és ítések ismertetéséhez csatlójam, melyek szerint azokat minél több oldalról elemezni megérteni kívánjuk; mert minden ismertetések dacára is Shakspere ránk nézve oly szellem, mint „sötét éjben a világító-torony”, — melynek — Guizot szerint — „csak fényét látjuk, de nem az a lapot, melyen emelkedik”. Világítson tehát előttünk az ő vezérfénye, hogy kitűzött czélunkban az irányt soha se tévesszük, s hogy buvárkodásainkban az alapot is minél biztosabban fölismertessük.

I.

Hamlet.

Shakspere egy művéről sem irtak annyit, mint Hamletről, s mégis egy művéről sem maradt fön annyi irni való, mint épen éről. Érzik ezt a művelt nyugatiak, különösen a németek, kik mint Shakspere első hirdetői és dicsőítői, majd minden évben kötetekre terjedő új és újabb ismertetést adnak e csodás költői műről.

Nálunk egyetlen bővebb ismertetés jelent meg Hamletről, 1839-ben az „Athenaeum”-ban Egressy Gábortól, azóta pedig csak töredékes bírálatok magáról az előadásról. — Tanulságos magyarázatot nyújt Hamlet egyes helyeihez Henszelmann Imre, a Kisfaludy-társaság 1864-iki évlapjaiban. Majd Jókay „Decameron”-jában mintegy hiányt-pótlólag ismerteteli élvezetes előadásával Hamlet ösmesését. S miután aranytollú költőnk Arany János

nos fordítása által „Hamlet” ismét új életet nyert színirodalmunkban: e dus tárgy iránt tartozó előszeretettel csatlakozom annak fűrdözéséhez a részemre eső tapasztalatok följegyzése által.

„Shakspere und kein Ende!” mondja Goethe; s bizonyára a brit óriásnak egy művére sem illik ez inkább, mint épen „Hamlet”-re, ez örök-problemára, melynek végéremehetlensége előtt már annyi bölcs fejtegető meghajolt, — s melyet Schlegel oly találóan „a gondolatok tragoediájá”-nak nevez, — melyben a költő Hamletjét oly tömkelegbe viszi, hogy sem kezdett, sem vég!

Általában a Hamletről adott ismertetésekből az tűnik ki, mintha valamennyi commentator a szavak végtelenségét akarná az olvasó elé tárni, s mégis minden szó elégtelen lenne arra, hogy e kimeríthetlen művet teljesen fölismertethesse, s mintha a vállalkozó, ki e mű megfjlesztése szánta magát, semmivel sem érzett volna kevesebb terhet szívón, lelken, mint maga a dán herceg, midőn azt mondja:

„Kizökkent az idő; oh kárhozat,

Hogy én születtem helyretölni azt!”

A mily örök talány maga az élet, csodás és szakadatlan változataiban, szintoly örök-buvárkodás tárgya marad „Hamlet”, melynek alapját épen ama rejtély fölötti bölcselkedés képezi, mi a legtitkosabb érzelmekkel van kapcsolatban. — A megfjetés nehézsége még az, hogy itt szintugy, mint Shakspere majd minden művében, az egyes czélzások és vonatkozások szoros viszonyban állanak azon kórral és körülményekkel, melyek hatása alatt a nagy költői szellem magát kifejlesztette, s a melyekkel a távol utókor alig ismerkedhetik meg teljesen. Azonban az egymás nyomán haladó commentátorok mind mélyebben hatottak e mestermű titkaiba; így Triesen már tükörnek tekintti azt, mely a világtörténet nagy titkát a legfinomabb s a legmeghatóbb vonásokban látatja; a tudnivaló tehát lehetőleg egyengetett uton haladhat most már buvárkodásában.

Hamlet csodálónak nagy része, e műnek minden becsét a bölcselési és metaphysikai fejtegetésekben találja; de minthogy az, mint színmű, végvalóslási czélját a színpadon éri el: tehát

amaz elemeket is csupán a cselekmény eszközeiül — és így közvetve — foglalhatja magában, melyek valódi értéküket a színi előadás által nyerik, a mi száraz elméletből nem állhat. E szerint Hamletet — mind könnyeb érthetése, mind pedig igazi becsének biztosabb meghatározása czéljából, — a cselekvény terén kell követnünk, melyen az, Shakspere erős akaratából tragoedia.

A legelső és — Collier szerint — az igen jeles Hamlet-ábrázólótól: Burbadge Richard-tól kezdve e mesteri jellemnek már jobb személyesítői tűntek föl a világ különböző színpadain, mint megannyi példányképei az utánnok következt színes-nemzedékeknek, s az elvont műtészeti másolatoknak. Hamlet kitűnő ábrázoló kétségkívül nem mind egyenlően személyesítették e szerepet; de feltűnően eltérő fogással nem is adhatták; mert a mily végtelen tért enged egyszéről minden mestermű a phantasiának, szintoly szorosan meghatározza másfelől azon utat, melyen az alapelvek fölismérésénél, s a bonyodalmak változatainál — az ismeretek jelen állásponáján — minden gondolkodó színész észjárásának kikerülhetlenül találkoznia kell. E mellett természetesen minden művész új és újabb vonatkozásokat fog abban fölfedezni; mert hiszen ilyekben az mint mestermű, kimeríthetlen. Csupán az értelem kész művet veheti színyra a phantasia, mely a művészi előadásnak oly szükséges tényezője, mint azt Körner költői szelleme igazolja:

„Wo sich die Muse Tempel baute,
Ist sie die einzige Vertraute,
Verlischt die heilige Flamme nie.
Es herrscht im Schmerz von Melpomenen,
Wie in Thaliens heitere Tönen
Nur Phantasie.

A képzelmű erő tulelmekedését az értelem sulyterhe korlátozza, mi sem több, sem kevesebb nem lehet, mint a feladat szellemi értéke, ennek lehető legteljesebb kifejezésére törekszik minden művész. A phantasia lehel az értelem kész művére ama zománczot, melynek szívet az előadó, egyéni saját-sága szerint, különbözölög tüntetheti fel.

(Folyt. köv.)

Vivodánkról.

Az 1872-dik év örökre emlékezetes lesz Kolozsvár városára nézve.

A napokban tartók meg a tudomány-egyetem megnyitására örömdünnepét s ime a torna-vivoda megnyitására készülünk.

Rég óhajtott két fontos intézetet nyertünk, melyek közül az egyik a szellem művelésére, a másik a testi és erkölcsi erő fejlesztésére levén hivatva, egymást kiegészítik.

Főlöszleges fáradság lenne ezen intézeteknek egymás melletti szükségessége felett tüzetes fejtegetésbe bocsátkoznunk; tudja, érzé ez mindezek, s csak annyit említtünk meg, hogy aligha csalódunk azon nézetünk helyességében, hogy a német nemzet egy-ségének előkészítésében, s harci dicsősége alap-jának megvetésében a torna-iskolának majdnem akkora érdemök van, mint a tudományos intézeteknek.

Jelen sorainkban csak a vivoda tulajdonképeni hivatása rövid közbeszólással kívánjuk megkísérteni s a vivásról megköszönünk pár szó említést tenni.

Itt az a vélemény van, hogy a vivoda csakis arra van hivatva, hogy az oda belépők a fegyver-kezelést elsajátítsák s jó vívókká képzezhessenek.

Ha egyedül e lenne a cél, a vivoda csak arra szolgálna, hogy onnan ugynevezett „krakele-tek” kerüljenek ki.

Tapasztalat által támogatott nézetünk szerint a vivoda ennél szebb és magasabb célokat elérésére van hivatva.

A kard és vitor s illetőleg a vivás maga nem cél, hanem eszköz arra, hogy a férfias önérték, jellem és bátorság, szóval az erkölcsi erő kifejlesztessék.

A vivodai házrend szigorú alkalmazásának azt kell eredményeznie, hogy a vivodai tagok lassankint önkénytelenül megszokják egymást tiszteltben tartani, egymással szemben lovagias udvariassággal és előzékenységgel viseltetni, egymás irányában az illem körlátait soha át nem lépni.

A megszokás második természetétől válik s a vivóteremből átmegy a küllethez.

A ki vasszorgalom és lankadatlan kitartás által a vivásban annyira kiképezte magát, hogy „jó vivó”-nak tartatik, élénk tudatában van annak, hogy az életben mások által megmondhatatlanul bántalmaztatni nem fog; másfelől maga is előzőző és tartozkodóvá válik, mint az oroszán erejének érzetében.

A ki naponként szemlélheti, mily iszonyú ütéseket lehet valakire mérni, csak tompa fegyverekkel is, az bizonyára kerülni fogja az alkalmat, hogy ama vágások kemoly ügyben halált okozható éles fegyverekkel történjenek.

És ki a vivóteremben a vivásnak bizonyos magaslatára emelkedett, ki megszokta a legsúlyosabb és legfájdalmasabb kardcsapásokat is fájdalomhang nélkül eltűrni, az rendszerint a mindennapi életben is büszkén emelt fővel fog járni s az életben rájá-rakozó ezerféle csapásokat is hősi nyugalommal fogja elviselni.

Ily eredmények azonban rövid idő alatt és szalmatűz mellett elő nem állanak. Huzamos idő és törhetlen kitartás erre nézve az elengedhetlen feltételek.

Tagadhatatlan, hogy a vivásra is nem mindenkinél van egyenlő hajlama és tehetsége. Kinek a kard vagy vitor kézbesorításakor idegeit tetőtől talpig édes kéj rezgi végig s magában a viadalban férfias gyönyört és ingert lel, az gyorsabban fog a tökélyesülés útján haladni; de itt is áll, hogy erős akarattal s ebből kifolyó folytonos gyakorlat által, habár későbbre is, a célhoz elérhetnek. Csak azon illusióban ne ringassa senki se magát, hogy rövid idő alatt és kellő szorgalom nélkül is kívánt eredményt fog felmutatni.

Nem kétkelünk, hogy számosan lesznek, kik a vivoda jótékonyását igénybe veendik.

Ezek kedvéért tájékozásul észszerűnek tartjuk megjegyezni a következőket:

Senkit se riasszon el a vivástól azon körülmény, hogy az által a kéz az írásra huzamos ideig képtelenné válnék. Bizonyos reszketés csak kezdők-nél áll elő, de csak az első órákban s nem oly nagy mértékben; hogy a miatt irni ne lehetne.

Serdületlen ifjaknak ajánlatos, hogy előbb a vitor vivásban képezzék magukat.

Ez mintegy alapja és előkészítője a kardvivásnak. A vitor által a testi kellemes álláshoz és könnyű mozdulatokhoz szokik s a kar és csukló gyorsasá és ruganyossá fejlődik.

Általában jó vivásra nem annyiban erő, mint ruganyosság és gyorsaság kívántatik.

A vivás módszere is a haladó kor követelményei-hez képest változások levén átvette, a régi iskolák növendékei saját érdekében helyesen fognak cselekedni, ha az új tanmódster szabályait elsajátítand-ják, mielőtt mint szabad vívók magukat gyakorolni kezdenék.

A megnyitandó vivodában követendő tanmód-szer tudunk szerint azon fő elven alapuland, hogy mentől szebb körben és így mentől kevesebb idő alatt eszközöltesse a támadó vagy védő kar és fegyver mozdulatok.

A régi iskola tanmódster ezen elv igényeivel homlokegyenest ellenkezik.

Mathematikailag ki lehet számítani, hogy a régi tanmódster szerint támadó vagy védelmi állás mellett vágásra vagy védelemre a szükségesnél na-

gyobb tér és idő kívántatik s e miatt némely tá-madó vagy védelmi mozdulatnak lehetetlen sike-rülnie.

Mindezt azonban csak gyakorlati példákkal lehetne teljesen érthetővé tenni s e helyütt nem is egyébből említtük meg, mint hogy a régi iskola még létező tanítványai figyelmét felébresszük.

És most néhány szót ifjainkhoz.

A tornavivoda épület a Széchenyi téren készen áll s néhány nap múlva használatnak át lesz adva.

Elkes ügybarátok buzgalma rövid idő alatt megteremtette ezt, mit nekünk sajnáru idők növen-dékeinek, fájdalom, nélkülözünk kellett.

A kedvező alkalom a szabad és háborítlan használatára, ime önként nyílik meg. Az intézet fentartásának aggodalma a tanulási vágyat, kedvet nem fogja többé lankasztani, mint történt ez koráb-bi időkben. Állandó diszes saját épület, gazdag fel-szerelvény, elméletileg s gyakorlatilag jeles kép-zettségi közlékeny tanítók fogják a jelentkezőket fo-gadni.

Vajha ifjaink tömegesen sietnének a torna és vivóterembe!

Vajha meggondolnák, hogy a tudományok mű-velése mellett a testi és erkölcsi erő fejlesztése is multhatatlanul szükséges: hogy erőltet testben több-nyire az ész is jellem is győz.

A csaták kora lejárt — szokták mondani; de e mondas megvalósulása még sokáig kegyes óhaj-tásnak marad s ki áll jól, hogy karddal szerzett s megvédett hazáknak, karunk erejére már a közel jövőben nem leend-e megint szüksége?

Seregéljünk a torna-vivodába! Mutassuk meg, hogy hirtelven hős apáinknak el nem korosult méltó utódai vagyunk. Adjuk jelét, hogy régi dicsősé-günk emlékezténél ma is a lelkesedés könnyeit é-rezzük pilláinkon, mint a nagyratörő görög ifjú hős előde trophaeuma szemléletén. Igazoljuk a külföl-di utazónak daliais népünk láttára tett azon felkiál-tást: hogy a magyar nemzet fia született lovagok!

K. M.

Országgyűlés.

Pest, nov. 7.

Több kérvény benyújtása után Madarász Jó-zsef a királyi kisebb haszonvételek megszüntetése tárgyában határozati javaslatot nyújt be, melyben utasítatni kívánja a kormányt arra, hogy törvény-javaslatot nyújtson be akkép, hogy még ez évi első ülészek befejezése előtt a kir. kisebb haszonvételek megszüntetése törvényre emelthesse.

E határozati javaslat ki fog nyomtatni. Trifunácz Sándor b. Majthényi László ki-rályi biztos állítólagos helytelen eljárására nézve in-terpellálja a vallás- és közoktatásiügyi minisztert, s kérdi a minisztert szándékozik-e a királyi biztost kérdő vonni, s az eljárás eredményéről a ház elé jelentést tenni.

Ezen interpelláció az illető miniszterrel közöl-tetni fog. Lázár Ádám a miniszterelnököt interpellálja Magyarország czimerének meghatározása tárgyában.

Kérdi a miniszterelnököt szándékozik-e a kor-mány Magyarország czimerének ügyét, még ez ülé-szek alatt tárgyalás alá venni s törvényesen sza-bályozni.

Az interpelláció közölni fog a miniszterel-nökökkel.

Csernátorny Lajos az igazságügyminisztert interpellálja az iránt, van-e tudomása arról, hogy Bataglivini Pál kir. táblabíró, a magyar nyelvben nem jártas, s hogy a törvény ellenében egy igazság-ügyministeri rendelet folytán a kir. táblán német nyelven referál?

Közölni fog az igazságügyminiszterrel.)

Schmaus Endre, a Vojais képviselőválasz-tás ügyében elrendelt vizsgálatról tesz jelentést, mely jelentés a házszabályok értelmében a 2-ik bi-ráló bizottsághoz utasítatik.

A kérvényi bizottság előadója bemutatja a kérvényi bizottság által elintézt kérvények negye-dik sorjegyzékét.

Ki fog nyomtatni, s a szombati ülés napirend-jére tüzetni.

Kihirdettetik a múlt ülés alkalmával beadott szavazatok eredménye, mely szerint a honvédelmi szakkbizottságba megválasztottak: Bánó József, Buja-novics Sándor, Éber Nándor, Eötvös Károly, Gás-pár András, Halassy Gyula, Ivánka Imre, Lónyay János, b. Podmaniczky Frigyes, Szeniczey Ödön, Ür-ményi Miksa, Várady Gábor, Wächter Frigyes, Zsif-kovics János.

A kolozsvári tudomány-egyetemen az 1872—3 tanév első felében elő-adandó tantárgyak.

(Vége.)
II. Orvosi kar.

1. Leirő bonctan; 5 óra hetenként, d. e. 10—11 óráig, hétfő—péntekig. Dr. Czifra Ferencz ny. r. tanártól, a lyceumi helyiségekben.

2. Tájébonctan; 3 óra hetenként, 3—4 óráig, hétfő, kedd, szerda. Ugyanazon tanártól, a lyceumi helyiségekben.

3. Bonctani gyakorlatok; d. u. 2—5 óráig, hétfő—péntekig. Ugyanazon tanártól, ugyanott, (he-tenkénti 5 előadási órát járó díjért).

4. Élettan; hetenként 5 óra, d. e. 11—12 óráig, hétfő—péntekig az egyetemi épületben. Dr. Török Aurél ny. r. tanártól.

5. Szövet-tani gyakorlatok; hetenként 5 óra, hétfő—péntekig, a napnak világos óráiban. Ugyan-azon tanártól, ugyanott.

6. Bevezetés (hodegetika) az orvostanba; he-tenként egyszer, szombaton d. u. 2½—4 óráig. Ugyan-azon tanár.

7. Általános kór- és gyógytan; 5 óra heten-ként, hétfő—péntekig, d. e. 10—11 óráig. Dr. Aj-tai Sándor ny. rk. tanártól, az egyetemi épületben.

8. Gyógyszerismer; 3 óra hetenként, hétfő—szerda, d. e. 9—10 óráig. Ugyanazon tanártól, ugyan-ott.

9. Elméleti kórbonctan; 5 óra hetenként, d. e. 11—12 óráig hétfő, kedd, szerda, péntek, szom-bat. Dr. Genersich Antal ny. r. tanártól, az egye-temi épületben.

10. Kórbonctani gyakorlatok és kórsvet-tani vizsgálatok; 8 óra hetenként, d. u. 2—4 óráig, hét-fő, szerda, péntek, szombat. Ugyanazon tanártól, a Károliana kórház bonctermben.

11. Az emberi élősdiek (parasiták); 1 óra he-tenként, d. u. 3—4 óráig, kedd. Ugyanazon ta-nártól, az egyetemi épületben.

12. Kórsvet-tani gyakorlatok; hétfő, kedd szer-da, péntek, szombat, a napnak világos óráiban. Ugyanazon tanártól, ugyanott.

13. Állatjártványtan és állati rendészet; 5 óra hetenként d. u. 3—4 óráig, hétfő—péntekig. Mina János ny. rk. tanártól, az egyetemi épületben.

14. Különös kór- és gyógytan és kór-dai elő-adások; 10 óra hetenként, 7—9 óráig reggel, hét-fő—péntekig. Dr. Machik Béla ny. r. tanártól, a Károliana kórházban.

15. Mellékrisma gyógytani gyakorlatokkal; 2 óra hetenként, 8—9 óráig, szombat és vasárnap. Ugyanazon tanártól ugyanott.

16. Különös sebészeti kór- és gyógytan; 10 óra hetenként, d. e. 9—11 óráig, hétfő—péntekig. Dr. Brandt József ny. r. tanártól, a Károliana kór-házban.

17. Előkészítő sebészet (kötésztan, eszköztan stb.); 4 óra hetenként, szombat és vasárnap 9—11 óráig. Ugyanazon tanártól, ugyanott.

18. Gége- és fülkórészet; 1 óra hetenként, va-sárnap 11—12 óráig d. e. Ugyanazon tanártól, u-gyanott.

V. A mennyiség-tan természet-tudo-mányi kar.

1. Általános kísérleti vegytan (1-ső rész szer-vetlen vegytan), tekintettel az orvos és gyógyszer-rész növénydekre, hetenként 5 óra, szombat kivé-telével: d. e. 8—9 óráig. Dr. Fleischer Antal, ny. r. tanár.

2. Kísérleti természet-tan: 1-ső rész (mecha-nica, hang és fényt) tekintettel az orvos és gyógy-szerész növénydekre. Dr. Abt Antal ny. r. tanár, hetenként 5 óra, csütörtök kivételével, naponként d. e. 9—10 óráig.

3. Felsőbb mennyiség-tan: külzselői hánylat. Martin Lajos ny. r. tanár, hetenként 5 óra, csütör-tök kivételével naponként d. e. 10—11 óráig.

4. Elemi mennyiség-tan: Algebra és egyenle-tek. Brassai Sámuel, ny. r. tanár, hetenként 5 óra, szombat kivételével, naponként d. e. 12—1 óráig.

5. Általános állattan és összehasonlító bonctan. Dr. Entz Géza ny. r. tanár, hetenként 5 óra szom-bat kivételével, naponként d. e. 11—12 óráig.

6. Ásványtan. Koch Antal ny. r. tanár heten-ként 5 óra, szombat kivételével, naponként d. u. 2—3 óráig.

7. Elemi mennyiség-tani gyakorlatok, különös tekintettel a tavárjelöltekre. Brassai Sámuel ny. r. tanár, szombaton d. e. 12—1 óráig.

8. Rezgés és hangtan mennyiség-tani alapon. Dr. Abt Antal ny. r. tanár, hétfőn és csütörtökön, d. u. 2—3 óráig.

9. Természettani gyakorlatok, tekintettel a tanárjelöltekre. Dr. Abt Antal ny. r. tanár heten-ként 2 óra, csütörtök és szombat d. u. 3—4 óráig.

10. Növénybonctan, fejlődés- és élettan: heten-ként 5 óra, később meghatározandó időben. Dr. Ka-nitz Ágoston ny. r. tanár.

11. Növénytani gyakorlat; hetenként kétszer egész nap. Ugyanaz.

A katnai előadásokra nézve a felvilágosítást a szokott helyeken kitűzendő értesítések adják.

19. Sebészeti műtétan; 3 óra hetenként, d. u. 5—½7 óráig, szerda, péntek. Ugyanazon tanártól, ugyanott. (6 frtért o. é.)

20. Elméleti szemészet; 5 óra hetenként, 12—1 óráig d. e. hétfő—péntekig. Dr. Schulek Vilmos ny. r. tanártól, a szemgyógyintézetben.

21. Gyakorlati szemészet (járó betegek keze-lése, kór-dai látogatás, műtétek); 5 óra hetenként, 11—12 óráig d. e. hétfő—péntekig. Ugyanazon ta-nártól, ugyanott.

22. Szentmükrészet gyakorlatokkal; 2 óra he-tenként, szombat 11—1 óráig. Ugyanazon tanártól ugyanott. (5 frt o. é.)

23. A szem fénytörései és alkalmazkodási ren-detlenségei; 2 óra hetenként, d. u. 4—5 óráig, ked-den és csütörtökön. Ugyanazon tanártól, ugyanott.

24. Elméleti szülészet és nőgyógyászat; 5 óra hetenként, 9—10 óráig d. e. hétfő—péntek. Dr. Maizner János ny. r. tanártól, a szülkór-dán.

25. Gyakorlati szülészet és nőgyógyászat; 5 óra hetenként, 8—9 óráig d. e. hétfő—péntekig. Ugyanazon tanártól, ugyanott.

26. Törvényszéki orvostan; 5 óra hetenként, 11—12 óráig d. e. hétfő—péntekig. Dr. Fodor Jó-zsef ny. r. tanártól, az előadások az egyetemi épü-letben, a törvényszéki bonczatok a Károliana kór-házban a bonczteremben.

27. Élet- és kórtani vegyeszet; 3 óra heten-ként, d. e. 12—1 óráig, hétfő, szerda, péntek. Dr. Plosz Pál ny. rk. tanártól, a Lyceum udvarán levő épületben.

28. Élet- és kórvegytani gyakorlatok; heten-ként 5 óra, hétfő—péntek, a nappali órákban. Ugyan-azon tanár vezetése alatt, ugyanott.

A bölcsészeti kar tárgyait már hozta lapunk.

BELFÖLD.

Sepsi-Szt.-György, nov. 9 1872.

Felelet a „Magyar Polgárban” Háromszék 1872 oc-tober 28-ról keltezett „egy székel” aláírással megjelent tudósításra.

„Egy székel” azt írja, hogy az Alcsernáton-ban october 22-én összejött népes deák-párti érte-kezőt tölem vette volna az utasítást, ott több te-kinthetjes jellemes és befolyásos választók voltak je-len, — kik az én — annál kevésbé az „egy székel” utasítására szorultak volna.

A mik a lapokban megjelentek, azok az ott történetk tényeknek hű jelzései, az „egy székel” tu-dósítása pedig ferdtetés, vagy valódi nevén: hazug-ságok, és rágalom.

Az udvarhelyi ciklikre nézve az illetés kir-törvényszékhez panaszomat beadtam. Azonban a mű-velt olvasók és közvélemény megnyugtására — adatok és érvekkel támogatott — felvilágosításaimat illetőleg feleletemet megírtam, s ha ön, vagy ör-dektársai még meg nem is kapták, sajtó alatt lévén, nemsokára meg fogják kapni.

Bakcsi Ferencz által beadott panaszra nézve is feleltem; fog határozni abban a magos orszá-ggyűlés, s így majd nyilvánosság eleibe jön, vagy oda „hurcolom” én! ha sejtelmem nem csal-e ez az „egy székel” ármányos műve. Vederem!

Felhívom különben az „egy székel” minden törvényellenes eseteket ellenem az illetékes törvény-székhez följelenteni, bebizonyítani, ellenesethen rá-galmazó és becsületsértőnek nyilatkoztatnom!

Kijelentem, hogy ezután minden ifjféla álnévű irogatásokat undorral vetek meg és számba sem vé-vez azokat, büszkén utasítom vissza, mert polgári ál-lásom és becsületbeli tekintélyemen felül áll minden orv támadásokon, annál is inkább, mert az „egy székel” alig ha vidékünkön nem egy mint örvöngő, helyesebben fejezve ki: mint bolond ösmeretes, s valóban csoda, hogy még családi, vagy társadalmi körökben lehet, és nincs még méltó helyén: az örül-tek házában.

Gratulálok az ily tudósítókkal a „M.-Polgár” szerkesztőségének!

Lázár Mihály
(főispán.)

Külföldi hetiszemle.

Sokat emlegetik mostanában az európai hirla-pok a Laurion kérdést, melynek rövid története a következő: Egy külföldi vállalkozókból álló társaság bérbe vett egy bányát, azonban oly szerencsésen vagyis inkább szerencsétlenül járt, hogy a bánya dusan jó-vedelmezőnek mutatkozott. Erre a görög törvényho-zók kijelenték, hogy a bánya az államé, és nem a társaságé. Természetes, hogy e kijelentés igazságát a vállalkozó Roux és Serpiere urak egyáltalán képte-lenek belátni, s hirtő kormányaik közbenjárását ve-szrik igénybe. A görög államférfiak, Komonduros s később Bulgáris is belátták, hogy mily rossz uton jár-nak, s egyezkedni akartak a társasággal. Ekkor még 11 millió frankkal kielégíteni lehetett volna Roux és Serpiere urakat. De ez Deligeorgis számára kedvező alkalom volt a népszerűség vadászatra s az ellenzék padjairól menydörgi a miniszterium felébe, hogy csu-pán a hazai törvényezések illetékesek e vizsálgélin-tézésére, és a ki a külföldnek megengedi, hogy a hel-lenek belügyeibe avatkozzék, az ország önállása és méltóságának a halálos döfést adja meg. A többség tapsol: a király Deligeorgist hivatja és megbizza új kabinet alakításával. A ministeri székek csakhamar betöltve vannak, de a gonosz kérdés azért nincs el-intézve, mert a versaillesi és római kabinetek sehogy sem akarják alátámasztani érdekeit Deligeorgis szép sze-meiert feláldozni, a vizsálgé mind eselésebb lesz. Deligeor-gis egy hosszadalmas emlékiratban bizonyítja, hogy a görög-országnak azon jogát, hogy a bányákat a bérletidő letölyása előtt is visszafoglalhassa. A károsultakat

*) Tiszteltetlét kértnek a hazai magyar lapok a fenneb-bi nyilatkozat átvételére.
L. M.

arra utasítja, hogy a görög törvényszékeknek keresetnek jogorvoslatot. Természetes, hogy ő süket füleknek beszél. A francia és olasz követek egyetértően így nyilatkoznak: „Vagy kiegyeztek a társasággal, vagy egy érdekelten hatalmasság ítélete alá bocsátjuk a kérdést.” Igen, de Deligeorgis ur keze megköti van a kamarában tartott beszéde által, ő nem fogadhatja el az ajánlott utat, s ezáltal arra kényszeríti Francia- és Olaszországot, hogy kényszerítő eszközököz folyamodjanak. Azt állítják, hogy a diplomáciai szakadás a küszöbön áll, ekkor aztán a többi magától következik. És a király! Ő mit sem tehet; egyébiránt is megnta az uralkodást és mindent a minisztériumra bíz.

Poroszországban az urakháza 145 szóval 18 elenében elvetette a kerületi rendtartásra vonatkozó törvényjavaslatot. Ily nagy majoritással szavaztatott le azon kormány, a melynek élén Bismarck herceg áll. A javaslat azonban ezen nagy lezavaztatás dacára sines végképen elbukva, a király egész tekintélyével, a kormány egész erejével igyekszik azt fenntartani. A szavazás következtében Roon gróf, a minister tanács elnöke, berekesztettnek nyilvánította az országgyűlés jelen ülésszakát. Az ülésszak nov. 12 én fog megnyitni. A szünetelés alatt, valamilyen az új ülészek megnyitása után is az alkotmány határain belül a kormány mindent el fog követni, hogy javaslatát törvényerőre emelje. Ezt maga a belügyminister mondá, midőn szavazás előtt az urak házában javaslata mellett még egyszer szót emelt. „Ő felsége meg van győződve — mondá egyebek közt — hogy a kerületi rendtartás létesítése szükséges”. Ezen meggyőződésben mindenki minister hasonló várakozást kell fűznie, mint hozzánk. Ha önök a javaslatot elvetik, az ülészek azonnal berekesztetik, s új hivatik össze, melynek első előterjesztései közép Kreisordnung fog tartozni. Mi keresztül vitelének szükségére íránt egyetértünk s arról ő felsége teljes helyesléssel annyira meggyőződve, hogy a feladatot el nem ejtjük, hanem megvalósítását minden eszközzel megkísértjük, melyet az alkotmány nyújt.

A berlini sajtó hevesen kikel a porosz főrendek ellen.

A „Spener'sche Ztg ezeket írja: Soha se hallottuk a történetben, hogy egy felsőház feladata lett volna régi érdeket védelmezni szemben a korona és népképviselők akaratával. Ha egy monarchikus állam felsőháza, a helyett hogy a koronát védené a radikális áramlat ellenében, inkább azt tartja feladatának, hogy vizsgálja elegendjék a korona korszeresítésével, az oly abnormitást, melyet a monarchia tekintélyének érdekében mellőzni kell. De egy ily komoly lépésnél a koronának is újból az országhoz kell fordulnia. Az ülészek bezárása s a korona nyilatkozata az országhoz a felelős kormány által tett intézkedések indokolása tekintetéből a leghelyesebb, mit e pillanatban tenni lehet.

Értesítés.

A kézdi-orbai kerületben [közlebből történetű] új képviselő választás alkalmával, Deákparti képviselőnek — főispán méltóságos Lázár Mihály ugyisintén kir. törvényszéki ülnök tkts. id. Kovács Károly uraknak vizsgálópe [következtében — lemhényi Bálint József volt dülő és jelenleg szabadságot állománybeli honvéd huszár főhadnagy — jelöltett ki.

Mi is ezennel minden félreértések és magyarázatok kikerülése tekintetéből, és a Deák-parti hazafias választó polgárok érleves támogatásokbani részesítését végett, köz tudomásra hozatik.

Kelt az Alsóernátonban 1872. október 21-én tartott Deákparti értekezlet határozatából.

Pükösti József,
a háromszéki Deák-kör elnöke.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Pesten nov. 13. 10 ó. — p. d. e.
Érkezett nov. 13. 10. ó. 55 p. d. e.

A cholera Budán lassanként apad, Pesten lassanként terjed.

A porosz országgyűlés tegnap megnyitott.

A bostoni tüzvészről iszonyu részletek érkeznek, 930 kereskedelmi hajó, 60 ember, börze, posta elégtek; kár 80 millió dollár. A biztosító társulatok csak 50% fizetnek.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 13.

— Kerkapoly Károly pénzügyminister édes anyja aggasztólag megbetegedett, s a miniszter ur a beteg meglátogatására Pestről elutazott.

— A magyar tud. akadémia hétfői ülésében Szilágyi Sándor olvasta fel kivonatilag Ladányi Gedeon székfoglaló értekezését. „A modern alkotmányos intézményekről, a középkori államokban.” — A „Pester Lloyd” bőv kivonatát az érdekes felolvasásból. Az értekezés magvát főképen a középkori államok alkotmány fejlődésének kimutatása képezte. Értekező párhuzamot von a magyar és angol alkotmányozó carták között, mint a melyek egyedüliek Európában a középkorból. A magyar és angol cartát

összehasonlítva, magyarázta, hogy az ellenállhatási jog gyakorlatára nézve a magyar annyiban hatályosabb, mert a király ellen is jogot ad resistálni, míg az angol — a királyt, a királynét s a királyi gyermekeket kivézi. Az angol ellenben szervezi a felkelést, míg a magyar erről nem gondoskodik. E pontban az angolnak előnye van. A magyar azonban abban mulja felül továbbá az angolt, hogy az összes törvényhozást a fejedelem és országgyűlés között megosztja — holott az angol csak a személy szabadság ügyét s a közadók megszavazását bocsátja az országgyűlés jogába, — nagy előnye ez utóbbi-cortának azonban az, hogy szabadságait az összes szabad honpolgárookra kiterjeszti, míg a magyarét csak a nemesség és papság élvezé. A szólás-szabadság nálunk kérdésbe sem jött soha; Angolországban ellenben nagyon gyakran direkté megtagadtattott. A kormány felelősségének elve is sokkal hamarabb hoztatott be nálunk a nátori törvény által, mint Angliában. Így fejlődött a két állam alkotmánya a 14. század közepe-tájáig s eddig a magyar mindenben előljárt. Ezután azonban az angol emelkedett felül, míg a miénk stagnációba esett az Anjou ház alatt, s 1739-ben retrográd módosítást szenvedett.

— **Dékány Róza** k. a. mint a „Ref.” írja több operát tanul s nemskára végkép az operához megy, hol szép jövő vár rá, mint opera drámai énekesnőre, mely szerepkörre utalják őt jó hangja és alakja is.

— **Odry Lehel**, a nemzeti színház volt baritonistája, ki hosszabb ideig külföldön időzött, jelen leg Pesten van s a „Hamlet” opera czimszerepében lép fel.

— A **Kolozsvári tornavivodában** a beiratások — mint halljuk — e hó 20-án veszik kezdetüket. Gynmasiumi stb. tanulókn kívül a férfi és nő tornászok 1 frt beiratási, 1 frt. havi díjjal egyetemisták 1 frt beiratási és 50 kr havi díjat fizetnek. A férfiak, hétfőn, szerdán, csütörtökön és pénteken este 7—8 óráig; a nők hétfőn, szerdán és szombaton reggel 9—10 óráig tornáznak. Rendes vívó órák mindennap reggel délelőtti 11-től délutáni 1 óráig, s délután 5—7 óráig tartanak. Beiratási díj 1 frt. Rendes évi díj karddal való vívásért 12 frt, vívtőrrel való vívásért 24 frt. Altisztek és katonák kardvívásért a rendes díjnak csak felét fizetik. Nézőknek csak a karzatra lehet bemenni, s ha nem egyleti tagok, oda is egyleti tag bevezetése mellett. A nők tornázása alkalmával csak női felügyelők bocsátanak be; nézőik se nők se férfiak nem jelenhetnek meg.

— A **kolozsvári önkéntes tűzoltó-egylet** két tagja: B. Bánffy Kálmán osztályparancsnok és Andrásföldi szertárnok tegnap érkeztek meg Pestről hová az egylet tagjainak a megkívántató eszközökkel való felszerelése érdekében utaztak fel. A nevezett tagok megbízatásukban híven eljárak Szecshényi, Kraus és Stern központi irodájával szerződésre lépve, ennek értelmében önkéntes tűzoltó egyletünk felszerelése még ez év december havában meg fog történni. Tűzoltóink ama központi iroda gazdag tűzoltói felszerelvényeiről a legnagyobb elismeréssel szólnak.

— A **kolozsvári polgári társalkodó f. é.** november hó 17-én vasárnap d. u. pont 3 órakor saját szállításán rendkívüli közgyűlést fog tartani.

— A „**kolozsvári Dalkör**” a kolozsvári tudomány-egyetem megnyitása örömmünnepek emlékére, f. 1872 év november hó 16-án a Redoutte-teremben zártkörű dal-és táncünnepélyt rendez. Beléptijegyek — a meghívó előmutatása mellett — november 7., 8., 9-én egyleti alelnök Bogdán István és Keresztész Pál urak kereskedéseikben válthatók. Beléptijegy ára: személyenként 1 ft, családjegy, 3 személyre 2 frt, több személyre 3 frt. Pártolótagok 3 személyig felét fizetik. A z ü n e p é l y r e n d j e: I. „Nyitány”, a zenekar által. II. A nagy-vári országos dalverseny alkalmával versenyt-díjjal nyert karnagyi disz-vezénypálcza-ünnepélyes felavatása és átadása alkalmi beszéddel az egylet karnagya kezéhez. III. „Dalra magyar!” (versenymű a n.-vári orsz. dalár-ünnepélyen) Zimaytól; előadja a kar. IV. Bass-solo „Ernani”-ból; éneklí Körösy Lajos, működő tag. V. „Faust”-ból (katonakar), előadja a kar. VI. Tenor-solo a „Kunok”-ból; éneklí Scholaster János, működő tag. VII. „Szabadságdal” Huber Károlytól; előadja a kar. VIII. „Rákocsy-Induló”, átirat Engeszer-től; előadja a kar. Táncvígálmom kezdete 7 órakor.

— A **cholera** állásáról folyó évi november 11-én beérkezett napi tudósítások szerint: Budán nov. 10-én 19 újabb choleraeset merült föl; ehhez hozzászámítván az ápolás alatt maradt 146-ot, az összes beteglétszám 165, ezek közül meggyógyult 5, meghalt 4, okt. 18-ka óta összesen megbetegült 465, kikből meggyógyult 159, meghalt 150, gyógykezelés alatt maradt 156. Pesten 10-től 11-ig megbetegült 18, ehhez számítva az ápolás alatt maradt 38-at az összes beteglétszám 56, ebből meggyógyult 2, meghalt 8, a járvány kezdete óta összesen megbetegült 112, ebből meggyógyult 17, meghalt 49, további gyógykezelés alatt pedig maradt 46. Abajmegyében: Újvároson 4 choleraeset merült föl, mely gyógyulással végződött. Jászón egy halálos kimeneteli eset fordult elő. Tolnamegyében: Duna-Földváron november 8-án két halálos kimeneteli eset merült föl. Pakson november 9-éig meghalt két egyén, három pedig ápolás alatt maradt. Ungmegyében: Ungvárt nov. 8-áig összesen 5 choleraeset merült föl, melyek közül 4 halállal végződött. Kassán: a cholera-betegek száma egygyel szaporodott, eddig összesen meg-

betegült 18, kik közül 8 meghalt. Pestmegyében: O-Budán november 8-án egy halállal végződött eset merült föl. Ugyanaz napon a Margit-szigeten is egy halálos kimeneteli choleraeset fordult elő.

— A **szekrestyés Közlöny**, holmi röpirat-osztogatási gallimathias emlegetése mellett (talán a Szent Péter égből hullott levelét érti) a „Kelet”-et „ultramontán”-nak nevezi. A jámbor egy időben ugy rendszeresen közölte Saphir egész adoma gyűjteményét (ha ugyan nem a Komáromi kalendárium volt a forrás) — s azért játsza most is végig, a czigány adomáját, a ki a legjobban kiállította; „fogjátok meg a tolvajt,” mikor a vásárlás kergették.

— A **szász királyi pár arany lakadalm** vasárnap volt. Az egyházi megáladás a szokásos szertartások között ment végbe, a fejedelmi vendégek jelenlétében. Vilmos császár és neje, a korona herceggel, szombaton d. u. 3 órakor érkeztek a drezdai indóházba, hol nagy ünnepélyességgel fogadták őket. Künn voltak a király, az özvegy királyné, a trónörökös a weimári nagy herceg is stb. Az indóház nál nagy néptömeg várakozott éljenzeve a magas vendégeket. A diszkocsiba való bevonulásnak az idő kedvezett. Az aranylakadalmat ért királynét üdvözlölni sietett a német császári pár s a többi magas vendégek s később nagy családi ebéd volt. Másnap az ünnep napján, egész Drezda fel volt ékítve.

Durguth Josef esztergomi nagyprepost, s felszentelt püspök, 84 éves korában meghalt.

— A **vajda-hunyadi** vasmű bérbe adtván, a pénzügyi bizottság felszólította a ministert, hogy a bérleti szerződést mutassa be.

— A **40 millió ezüsterforintos kölcsön** végre tegnapi megkötötték — még pedig, mint az „U. Lloyd” parodisztikus fontoskodással megjegyzi — tegnapi éjjel pontban 1 1/2 órakor. A részes vállalkozók a következők: u. m. az angol-magyar bank, az általános magyar földhitel-részvénytársulat, a franco-osztrák, a franco-magyar bank és az Erlanger és fiai cég.

— **Helyreigazítás.** A „Kolozsvári Közlöny” 258-ik száma hirrovatában azon közlemény-jelent meg, hogy „tűzoltóink... a parancsnokságtól aláírási iverket nyertek, hogy városunk lakóit adakozásra buzdítsák, s ez uton a ruhaneműk beszerzésének költségeit fedezni lehessen.” Hogy helyi lapjaink egyletünk fejlődését figyelemre méltítják, azt hálás köszönettel vesszük; de épe figyelemből kifolyólag hisszük, egyik t. szerkesztőség sem veszi rossz neven, ha a való-tól messze elűtő híreket helyreigazítjuk, mint ezt jelenleg a „Kolozsvári Közlöny” fennemlített hírével is tesszük. Tűzoltóink az igaz hogy gyűjtőívvel keresik fel városunk t. polgárait, de korántsem ruhaneműk beszerzésére, gyűjtőívvel, hanem azon szerelvények beszerzésére, melyek nem az egyén, hanem az egylet tulajdonát fogják képezni; továbbá a mászó-házat s más az egyes tagok kiképzésére, a rendes őrszolgálat megkezdésére szükséges eszközöket akarják minél hamarabb létesíteni. Rubát — bár áldozattal, mert ugy látszik a módosabb osztrák teljesen vissza akar vonulni az egylettől — kiki saját költségén szerez magának. E helyreigazítás felvételére különösen azért kérjük a t. szerkesztő urakat, mert a közönség, mely már eddig is számos szívesseget tett egyletünkkel, megbotránkozással ívenné, hogy azon tűzoltók, kik önzetlen szolgálatkészséggel dicsekednek, most a t. polgártársak pénzén akarnak maguknak egyenrubát szerezni. Minorich, főparancsnok.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Nov. 11-én 5%. Metalliques 100 frt. 65.75. Kamat 65.60. Nemzeti kölcsön 100 frt. 69.90. 1860. Kölcsön 102.40. Bankrészvény 991. Hitelin-tézeti részvények 233.20. London 10 ft. st. 107.50. Ezüst 106.50. Cs. kir. arany 5.10. Napoleondó 862.—
Urbéri kötvények: Magyarország 79.50. Temesi 78.50. Erdélyi 76.50. Horvátországi 77. 25

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

(Beküldetett.)

Az „Allgemeinen Assuranz Zeitung” szerkesztősége Bécsben, egy a hazai mint a külföldön létező biztosító intézetek felől egy ismertetősi röpiratot adott ki, ezen röpiratban — a nagy közönséget tájékozandó a biztosító intézetek működéséről rövid ismertetést hoz.

Ezen röpiratból annál is inkább örömmel közzöljük a következőket, miután a „Tisza” biztosító és jelzálogbanknak, — melynek városunkban is van képviselőisége — a fennebb nevezett szerkesztőség ohajának nyilvánítása mellett nagy jövőt jósol. — A „Tisza” ismertetése a következő:

A „Tisza” biztosító és jelzálog-bank Debreczenben.

Minden eddigi biztosító társulatok alapszabályai közül a „Tisza” biztosító és jelzálogbank a legkülönb, ezen társulatnak részvényesei a részvények névszerinti értékeért összes vagyonukkal állnak jót; a választmány, az igazgató tanács pedig az üzlet lelkiismeretes kezeléséért ovadók letétele mellett vállalt felelősséget. A „Tisza” tehát kétségen kívül álló 2 millió ft tőkével rendelkezik, mely 10,000 drb. 200 frtos részvény által fedeztetett, ezen részvényekből 6000 db., melyre a befizetések megtették, már kiadatott.

Ezen készpénz töké előlegesen az üzlet megindítása eszközzésére szolgál, igen sok oldalról vetünk tudósítást, hogy a „Tisza” működését, a legkitűnőbb eredmény- és előnyökkel kezdette meg. A „Tisza” Szepessy Kálmán igazgató vezénylete alatt

september-havában a tűz-, jég- és emberbiztosítások ágáiban működését megkezdte; — a jelzálogkölc-szőnk folyóvá tétele, az alapszabályszerűleg kikötött időben, a midőn a 10,000 drb. részvényre a befizetések végleg teljesítettek, azonnal eszközözletni fog.

A „Tisza” által elvált kötelezettségeiért a 2 millió frt. mint alaptőke tökéletes biztosítékot nyújt.

Ennél tehát már becsületesebb eljárást követni nem lehet! S mi ohajtuk, hogy a „Tisza” működése mielőbb sikeres győzelmet arasson.

Nyiltér.)*

Viszonvázasz

Turóczi Lajos nyilttéri válaszára.**)

Midőn a közönséget figyelmeztetem az ön szabási képességére, csupán emberbaráti szempontból történt, nehogy mások is ugy járjanak mint én s ha üzletében megfordulnának, óvatosak legyenek.

A szabómester (?) ur mást beszél, mint Bodóné, midőn a bor árát kéri. Elszörnyűködik az „elfuscherzett” szón, mely annyira illik mesterségéhez. Ugy látszik nem szíveli az idegen szavakat s a magyar nyelven szánakozik, melyet helye sen sem írni, sem beszélni nem tud (Szabó mester netovább a rófnél). Sajnálkozzék inkább azon, hogy olyan rozsol érti szabóságot. Az „elfuscherzett” ruhák kelméje kérdésen kívül esik, miután magam választám. Következőleg nem is lehetett ellene kifogásom Hogy pedig rossz ruháival kielégített volna, vagy, mint állítani merészi, plane meglegegedésemet nyilvánítottam volna azok felett, merő hazugság; hisz akkor felesleges volt perrel erőszakolni rám ruháit.

De ha Kolozsvárnak két elsőrendű mestere azt mondja, hogy rám perelt ruhái olyanok, hogy én azokat elfogadhattam volna, akkor nyilvánosan adok elégtételt a szabómester (?) urnak.

Addig azonban áll az a mit mondtam s maradok a tény és valóság mellett (a mi az ön állítása szerint rágalom) t. i. hogy sem jó, sem pedig divatos ruhákat készíteni nem tud s hogy engemet szűk és rossz szabású ruháival távolról sem elégített ki.

Eszem ágában sem volt a szabómester (?) urat rágalmazni s ennek, ugy a mondottak nagyobb erősségeül következő nyilatkozatok szolgáljanak.

Stein Gábor.

Alóírtak bizonyítjuk, hogy a kérdéses ruhák sem jó, sem pedig divatos szabással nem bírván a megrendelő részéről egyáltalában nem elfogadhatók s hogy hasonló esetben mi is visszautasítottuk volna azokat.

Demjén László.	Filker Elek.
Gegenbauer I. C.	Dr. Gálffy Endre.
Dr. Szombathelyi József.	Simén Domokos.

Ezennel kinyilatkoztatom, hogy egész rendbeli nyáriruhámmal, melyet Turóczi Lajos készített, sehogy sem vagyok megelégedve, minthogy szűk és és ferde szabásánál fogva nem bír egy tisztességes öltözet külsőjével.

Ifj. Nagel Ottó.

Hiermit bin ich gerne bereit zu bezeugen, dass Schneidermeister Turóczi mir ebenfals einen Anzug in jeder Hinsicht nicht entsprechend angefertigt hat.

Wilhelm Wolff,
k. ung. Postbeamte.

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872 november 2-től:

Kolozsvárról, Szamosújvárr és Deés re és vissza indul naponta kétszer.

Kolozsvárról reggeli 8 órakor és délután 1/2 3 órakor.

Déésről Kolozsvárra reggeli 6 órakor és délután 1 órakor. — Kolozsvárról 1 személy első közbelső coupéba Szamosújvárig 2 fr. 30 kr. hátulsó coupe és imperial 1 fr. 70 kr. Déésig 3 fr. — és 2 fr. 50 kr.

Bármi viszonyok jöjenek közbe ezen fentebbi árak folytonosan megmaradnak, helyebb hágtatni nem fognak sem miszin alatt, az intézet igazgatóságának nem czélja az utazó közönség iránt háládatlan lenni, mert jelszava sebes, olcsó és kényelmes közlekedés.

Kolozsvárról Tordára Felvinczre naponta kétszer, reggeli 3, és délután 4 órakor. 1 hely ár Tordáig 2 frt. — Felvinczig első és közbelső coupe 4 frt, hátulsó és imperial 3 frt. 50 kr. — Minden utas 30 font szabadpompázt vihet magával. Az imperial ülőknek több új Bunt készített az intézet, egész vonalokra 50-50 kr. díj mellett használhatni egyes utra.

Kolozsvárt, november 2-án 1872.

Kibédi Biasini Domokos

Perl fogorvos

ajánlja magát a t. cz. fogfájásban szenvedő közönségnek mindennemű fogorvosi műtét gyors fájdalomnéklül végrehajtására, továbbá mesterséges fogak s légnyomatu fogsorok legujabb amerikai módor szerinti fájdalom nélküli behelyezésére, fogtő eltávolításra nélkül.

Idegeneknek egy fogat egy óra mulva, egy egész fogsort egy nap alatt készítek.

Fogorvosi műtermem a Nemzeti szállodában 7 szám alatt van.

Rendel d. e. 9—12 ig, d. u. 2—5-ig.

*) E rovnt alatt közöltettkéért csupán a sajtóhatóság nyában válik felelősséget a Szerk.

**) Tegnapi számunkban e „Viszonvázasz”-ból a két utolsó bizonyítvány vétségéből kimaradván, jónak láttuk az egészet újra közölni.

A „PANNONIA“

nagy szálloda
KOLOZSVÁRT
(főter és magyarutca sarkán)

már megnyitott.

Alóírt mély tisztelettel jelentem az összes helybeli és vidéki t. utazó közönségnek, hogy a volt „FISKUS-HÁZ“-at pompás és minden tekintetben a mai kor igényeinek megfelelő

szállodává alakítottam át

melyben 30 egészen új és a legnagyobb eszinaai butorozott szoba áll a t. közönség rendelkezésére, 80 krtól egészen 2 forintig, s hogy a kényelem minél teljesebb legyen, a szálloda a szolgálati személyzet számára távirdával van ellátva.

Az első emeletben két étterem van, hol mindenben tisztaság és kényelem van. Az alsó rész három külön étteremmel bir, hasonló jó renddel ellátva.

Az utazó közönség használatára a szálloda a vasutig és onnét vissza omnibust tart, a legmérsékeltebb árak mellett.

Társas-asztalokra minden időben elfogadok megrendeléseket. Pinczéimben a legjobb kül- és belföldi borokat tartom.

A nagy áldozatok, melyekkel e szállodát felszereltem, azon reményre jogosítanak, hogy t. vendégeim szállodámban jól fogják magukat érezni. Részemről mindent elkövetek, hogy vendégeim méltányos kívánságai azonnal és meglegedésükre teljesíthessenek.

Kolozsvárt, 1872. november 1-én.

PLIHÁL FERENCZ.

HUTFLESZ KÁROLY

megvásárol mindennemű magyar- és osztrák állam-papirt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénznemeket s leszámítol (escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bár mily összegű fizetéseket.

Ajánlja legjutányosabb társasjátékait és részletjegyeit, valamint dúsan ellátott fűszer-tárát, bőrke-reskedését és gözliszteit;

Ugyszintén kitűnő minőségű fagygyugyertya és szappan gyártmányait.

Tizenhat arany szer,

mely az egész világot mozgásba hozza, csupán és kizárólag tudósítók

Rix Antalnál található

Bécs Praterutca 10 sz.

Arany-szőkítő,

mely nyolcz napi használat után minden hajnak pompás arany-szőke égszínűt kölcsönöz. Ez égi arany-szőkítő, a legelragadóbb, mit gondolni lehet, a hajra nézve egészen ártalmatlan, s ezért mindenkinek ajánlható. Egy üveg arany-szőkítő 3 évre elég. Ára 1 frt. 48 kr.

Brillantine,

hajszál és szakállnak pompás fényt ad s növést elősegíti. 1 szelence 60 kr.

Cs. kir. kizár. kivált. Adonis-fluid

teljes jótállás mellett 8 nap alatt eltávolít minden arcoktatót, szeplőt, fukadékok, foltot, himlőhelyet, pirosságot stb. A pénz visszaadatik ha nem használ. 1 karton ára csak 96 ks.

A fogat, tisztává, fehérre, simává tenni, a fogpástát, a rossz szagot eltávolítani. Európában csak egyetlen szer tudja a

es. k. kizár. szab.

Gyöngyház-zománcz.

3 perc alatt a fogak biztosítás mellett vakító fehér és tiszták lesznek tőle. 1 csomag perimutter-fog-email 9 kr. A rossz szag rögtön megszűnik.

DIÓOLAJ,

Rix Antalól. E dióolaj, a zöld dióból sajtolva, rövid idő alatt, minden világos hajat megsötétít. Egy üvegcske 25 kr. Rózsá-olaj 15 kr.

Haj-balzsam.

Egy roppant fontosságú találmány, mely a hajnövekedést természetörvényét megálapítja Dr. Wackersohn Londonban egy hajbalzsamot talált fel, mely megfosztja, mi eddig lehetetlen volt; hatására a haj hullás rögtön megszűnik; a hajnövekedés hihetetlen módon elősegíti, és egész kopasz helyen új teljes hajat nevel, még 17 éves fiatal embernek is biztosan szakállat nevel. A közönség felkeltik, hogy e találmányt ne tevésezzék össze az oly számos piaci nyelgesekkel. A dr. Wackersohn hajbalzsama eredeti szelencében 2 frt. és 4 frt. 50 kr.

Ebenfa-hajfestő-creme,

pillanatilag, minden előkészület nélkül minden hajat tartós feketévé vagy barnává tesz, színét nem hagyja és 4 hónapig tart. 1 csomag elég 6 hóra, 1 frt. 10 kr.

lóságára felülmulthatatlan,

Rix Euline fűrtbalzsama, jótállás mellett 5 perc alatt minden hajat hullásmentesen megöndörít. 1 phiale fűrt-balzsam, 85 kr.

(328)

Szakállhagyma,

(4—12)

birtosított szer, mely 14 nap alatt egész kopasz helyen pompás szakállat nevel még 17 éves embernek is. A pénz visszaadatik a nem használt.

Rix kiváltságolt párisi pecsétvize,

minden kölméből ártalom nélkül nyomtalanul kiveszi a pecsétet. 1 üveg 42 kr.

Tyukszem-vegy

e szer hatására 4 nap alatt jótállás mellett a tyukszem elenyészik, a fájdalom rögtön megszűnik 1 csomag 50 kr.

Köszvény és rheuma-papir;

alig hihető, mily csodálatos hatást tesz e kiváltságolt szer kétszeri használat után; a fájdalom könnyebbül, 14 nap múlva teljes meggyógyulás következik be. E szer szertályt, első, hogy mindenki hozzájuthasson. 1 csomag 95 krajczár.

Fogcseppek

a leghevesebb fogfájást rögtön megszünteti minden fogfájást meggyógyít. 1 üveg 60 kr.

Izzadság-patent-por.

a rehes izzadság elűzésére, igen üdítő s az egésznek használ. 1 csomag 55 kr.

Angol bőrfénymáz.

minden lábbeli s fénymázal befecskendőre új lakozipőhöz hasonlít, a bőr általa megpuhul, s kétszer oly tartós lesz. 1 üveg 25 krajczár.

Porcellán-cement,

ragaszt láthatlanul s úgy, hogy újra használható üveg és tájképe stb. is 1 üveg 30 kr.

Fennebbi 16 szer csak és kizárólag Rix Antalnál kapható (Bécs, prater utca 10 sz.) s e kitűnő cikkeket saját meggyőződésünk folytán nem ajánlhatjuk eléggé mindenkinek.

Pontos szolgálat

m e g n y i t t

IPARMUTÁRLAT

Az Iparműtárak

az

győri áron

meg nyit.

diszkrét leg-

tartalmazand,

és esernyő-raklart

és esernyő-raklart

és esernyő-raklart

és esernyő-raklart

és esernyő-raklart

és esernyő-raklart

és esernyő-raklart

és esernyő-raklart

és esernyő-raklart

Gyári árak

az

az

az

az

az

az

az

az

az

az

az

az

az

az

az

az